

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

ÖĞRENCİLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARINI ETKİLEYEN DEMOGRAFİK NİTELİKLERİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*

A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS AFFECTING STUDENTS' GENDER PERCEPTIONS

Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR¹

Öğr. Gör. Burcu BATGA²

Bekir UÇAR³

ÖZ

Cinsiyet bireyin biyolojik yönünü ifade etmektedir; ancak bireyin içinde doğduğu toplum tarafından cinsiyete yüklenen anlamlar toplumsal cinsiyeti beraberinde getirmektedir. Cinsiyete yüklenen kültürel anlam ve beklentiler, kadın ve erkeğin iş hayatında, evde, siyasette, sokakta nasıl davranması ve hangi rolleri üstlenmesi gerektiğine dair kalıpyargıları da oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyete yüklenen anlamlar özellikle kadınlar açısından bazı eşitsizlikleri ortaya çıkarmaktadır. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyete bakış açılarının kalıpyargılardan uzaklaştırılması gelecek nesiller açısından önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın temel amacı İnönü Üniversitesi İİBF’de birinci sınıfta okuyan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik niteliklerini belirlemektir. Bu bağlamda araştırmanın evrenini İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde birinci sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" ve demografik niteliklerle ilgili soruların yer aldığı bir anket formu kullanılmıştır. Araştırmada 676 öğrenciden veri elde edilmiş olup bu veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle ölçeğin güvenilir olup olmadığı Cronbach’s Alpha testi ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik nitelikleri belirlemek amacıyla Çoklu Regresyon Analizi kullanılmış ve bu analiz sonucunda demografik niteliklerin tamamının hangi oranda toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Analiz sonuçlarına göre tüm modeller anlamlı çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Demografik Özellikler, Toplumsal Cinsiyet Tutum Ölçeği.

JEL Sınıflandırma Kodları: J10, Z19.

ABSTRACT

Sex is the biologic orientation of the individual; but the meaning that the individual is burdened with by the society, in which it is born, brings the gender with it. The meaning and anticipations that are loaded into the

* Bu makalenin özeti ‘Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi IV’de tebliğ olarak sunulmuştur.

¹ İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, lutfiye.ozdemir@inonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4660-1816>

² Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, bbatga@bingol.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-7170-5054>

³ İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, bekircuar1@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3756-6433>

gender also constitute the stereotypes of how woman and man should behave in the business life, at home, in politics, in the streets, and in what roles they should undertake. Assigned meanings to the gender reveal some inequalities, especially for women. The removal of social gender perspectives of university students from stereotypes is important for future generations. From this point of view, the main purpose of the study is to determine the demographic characteristics which affect gender perceptions of students who study in first grade at the Faculty of Economics and Administrative Sciences, Inonu University. In this context, the universe of the research is constituted by the students who study in the first class at the Faculty of Economics and Administrative Sciences, Inonu University. In the study, a questionnaire is used to collect data on the "The Gender Role Attitudes Scale" prepared according to the 5 point Likert scale and questions about demographic characteristics. 676 student questionnaires are applied. The data obtained by using the survey method of similar subjects and the questionnaire technique which is written question technique is analyzed using SPSS program. First, the reliability of the scale is assessed by Cronbach's Alpha test. Finally, Multicore Regression Analysis is used to determine the demographic characteristics that affect students' gender perceptions, and after this analysis the extent to which the demographic characteristics, as a whole, are influenced by the gender perceptions is determined and it is also found that, how each demographic variable, alone, is effective on the gender perceptions. According to the results, all the models that set up during the research are significant.

Keywords: Gender, Social Gender Roles, Demographic Characteristics, The Gender Role Attitudes Scale.

JEL Classification Codes: J10, Z19.

1. GİRİŞ

Cinsiyet kavramı tüm toplumlar tarafından genetik ve biyolojik yapı farklılıklarıyla tanımlanmaktadır (Archer ve Lloyd, 2002). Toplumsal cinsiyet kavramı ise kadın ve erkek olarak bireylerin toplum tarafından nasıl algılandığının temsillerini ifade eden bir kavramdır (Bhasin, 2003: 7). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin aynı anlama geldiğine dair genel bir algı vardır. Bu algıya göre cinsiyeti kadın olan birey kendiliğinden/otomatik olarak kadına uyan bir toplumsal cinsiyet geliştirir (Oakley, 1987: 158); ancak durum böyle değildir. Toplumsal cinsiyet doğumla başlamaz, aksine birey büyüyüp geliştikçe ortaya çıkan ve toplumun bireyde görmeyi arzuladığı bir durumdur.

Cinsiyetin sosyalleştirilmesiyle oluşan toplumsal cinsiyet rollerine göre erkeklerin güçlü olmaları, ailelerini geçindirmeleri, çevrelerinde belirli bir kontrol sağlamaları, kadınların ise sabırlı ve anlayışlı olmaları, çocuklarını büyütmeleri, aile yaşamının devamlılığını sağlamaları, evi çekip çevirmeleri, insan ilişkilerini düzenlemeleri toplum tarafından beklenmektedir. Geleneksel aile yapısında kadın-erkek rolleri beklentilere göre kalıplaşmış, ekonomik gücü temsil ettiği için erkeğe aktif, kadına ise erkeğe bağımlı ve pasif roller yüklenmiştir (İmamoğlu, 1991: 832; Moya, Expósito ve Ruiz, 2000: 825). Deneysel çalışmalar toplumsal cinsiyet rollerinin, kariyer gelişimi ve işe ilişkin davranışları da önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Bu duruma göre, kadınlar ya da kadınsı bireyler daha düşük ücret teklifleri ile statü ve daha az fırsatı içeren kariyerleri seçme eğilimindedirler. Erkeksi bireyler ise fırsatlarla dolu kariyer tercihlerine yönelirler ve kariyerleriyle ilgili karar alma etkinliklerinin daha güçlü olduğunu ifade ederler (Gianakos, 2000: 1061).

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar son zamanlarda iş, gelir ve eğitimle ilişkili olarak değişme göstermektedir. Özellikle kadınların geleneksel olmayan rol davranışlarına veya geleneksel olmayan cinsiyet rolü seçimlerine yönelik tutumlarını modern tarzlar doğrultusunda değiştirmeleri beklenir (Tallichet ve Willits, 1986: 219). Şüphesiz ki kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollerinin geleneksel rollerden uzaklaşarak daha eşitlikçi rollere dönüşmesi sürecinde eğitimin katkısı yadsınamaz. Üniversite öğrencilerinin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri bir bakış açısına sahip olmaları, kadınların gerek iş hayatında gerekse de özel hayatlarında karşılaştıkları adaletsizliklerin ve eşitsizliklerin azaltılması ve ortadan kaldırılması açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

2. CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMLARI

İngilizce'de cinsiyet için sex terimi, toplumsal cinsiyet içinse gender terimi kullanılmaktadır. Cinsiyet terimi, kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönünü ifade ederek, biyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir (Deaux,

1985: 51). Genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklere göre bireylerin kadın ya da erkek olarak sınıflandırılmasına cinsiyet denir. Bu tanıma göre, kromozomlara göre oluşan cinsel organ bir sınıflandırma kriteridir (Akın, 2007: 2; West ve Zimmerman, 1987: 127).

Cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir. İnsanların nüfus cüzdanlarında yazan cinsiyet bu terimin anlamına uygundur. Toplumsal cinsiyet terimi ise kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade eder; genellikle bireyin biyolojik yapısıyla ilişkili bulunan psikolojik özelliklerini de içerir (Dökmen, 2010: 20; Holmes, 2007: 2; Reeves ve Baden, 2000: 30; Lips, 1988). Toplumsal cinsiyet, etkilerinin sosyal hayatın her kademesinde görülebildiği çok düzeyli bir sistemdir (Wharton, 2005: 81). Toplumsal cinsiyet, cinsiyetli bedenin üstlendiği kültürel anlamlar bütünüdür ve tek bir cinsiyetten kaynaklanmaz (Butler, 2012: 50). Her iki cinsiyeti de içinde barındıran bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle, hem kadın hem erkek bir toplumsal cinsiyet kazanma durumuyla karşı karşıyadır.

İnsanların cinsiyetleri, normal koşullarda farklı üreme organına göre kadın ve erkek olmak üzere iki türdür. Toplumsal cinsiyet ise çeşitlilik gösterir. Kadınlar genellikle kadınsı (feminen), erkekler ise genellikle erkeksi (maskülen) olarak sosyalleştirilirler (Dökmen, 2010: 21-22). Her birey erkek veya dişi olarak doğar. Cinsiyet sadece cinsel organa bakılarak tespit edilir. Ancak her kültürün erkek ve kızları değerlendirme yöntemleri farklı olduğundan bireylerden farklı roller ve nitelikler beklenir. Kızlara ve erkeklere dünyaya geldikleri andan itibaren sosyal ve kültürel algı ve davranışlar yüklenir (Bhasin, 2003: 1-2). “Kişi kadın doğmaz, kadın olur” ifadesi toplumsal cinsiyetin inşa edildiğini ifade etmektedir (Butler, 2012: 54). Aynı durum erkek için de geçerlidir, çünkü toplum biyolojik cinsiyeti erkek olan bireyi erkeksi bir bireye dönüştürmektedir.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki temel farklılıklar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Arasındaki Farklar

Cinsiyet	Toplumsal Cinsiyet
<ul style="list-style-type: none"> • Cinsiyet doğaldır. • Cinsiyet biyolojiktir. Cinsel organlardaki görünür farklılıklara ve buna bağlı olarak üreme işlevindeki farklılıklara işaret eder. • Cinsiyet değişmez, her yerde aynıdır.	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumsal cinsiyet sosyo-kültürel, insan icadıdır. Toplumsal cinsiyet eril ve dişi niteliklere, davranış modellerine, rollere, sorumluluklara vs. işaret eder. • Toplumsal cinsiyet değişkendir, zamana, kültüre, hatta aileye göre değişkenlik gösterir.

Kaynak: Bhasin, 2003: 2

3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ

Toplumsal cinsiyet rolleri; toplumun belirli cinsiyetteki üyelerine uygun olduğunu düşündüğü davranış ve sorumlulukların, sosyal olarak paylaşılan beklentilerin toplamını ifade eder (Durkin, 1995: 162). Toplumsal cinsiyet rollerindeki ana fikir, erkek veya kadın olmanın anlamı, kişinin cinsiyetiyle belirlenen genel bir rolü canlandırmasıdır. Buna bağlı olarak “erkek rolü” ve “kadın rolü” olmak üzere her zaman iki cinsiyet rolü mevcuttur. (Cornell, 2016: 85). Bu roller, toplumsallaşma yoluyla çocukluk sürecinde öğrenilmeye başlar ve yetişkinlik dönemi boyunca da pekiştirilir. Böylece erkekler iş alanındaki rollerin, kadınlar ise aile içerisindeki rollerin kendileri için daha önemli olduğunu öğrenirler. Öğrenme süreciyle zaman ve enerjilerinin çoğunu hangi alana dağıtacakları konusunda bir fikir edinirler (Powell ve Greenhaus, 2010: 1012; Pilcher, 2013: 110). Kadına ve erkeğe karşı oluşturulan olumlu veya olumsuz kalıpyargılar her iki cinsiyetin ne gibi konularla ilgileneceklerini, politikaya ilgilerini, çalışma yaşantılarını, performanslarını, eğitimlerini, sosyal ilişkilerini, karşı cinse tutumlarını ve karşı cinsle yakın ilişkilerini etkilemektedir (Sakallı, 2003: 3).

Cinsiyet rolleri erkeklerin ve kadınların toplumda yaptığı iş türüyle tanımlanır. Geleneksel ataerkil yaklaşımlarda kadınlar üreme işi ile erkekler ise üretme işi ile ilgilendirilir (Attanapola, 2004: 2303). Kadınlar genellikle gerilimi düşürme ve grup dayanışması gibi daha uzlaşmacı ve olumlu sosyal davranışlar sergilerken erkekler daha fazla çatışmacı ve iş odaklı eylemlerde bulunurlar (Beutel ve Marini, 1995: 437). Echabe ve Castro’ya (1999: 288) göre topluma hakim olan cinsiyet kimlikleri ve kalıpyargılar önemli ideolojik işlevleri yerine getirir. Topluma hakim olan kalıpyargılar, rollerin toplumsal bölünmesinde erkeğin ayrıcalıklı konumunu ve kadının ikincil statüsünü makul göstermeye çalışmaktadır. Kadın ve erkek arasındaki hiyerarşik güç farklılıkları biyolojik cinsiyetten kaynaklanmayıp, sosyal olarak inşa edilmiştir (Reeves ve Baden, 2000: 30). Halbuki, her iki cinsiyet

biyolojik açıdan benzerdir. Bu benzerlik, her iki cinsiyetin her şeyi öğrenebileceği bir kapasiteye sahip olduğunu gösterir. Bireyleri toplumsal cinsiyet anlamında farklılaştıran ise bireyin içinde doğduğu kültür, aile ve sosyal sınıf gibi çevresel etkenlerdir.

Kadın ve erkeğin cinsiyet rolleri zamanla değişme göstermektedir. Günümüzde toplumlar, kadınların üretme işini, aileye ve milli gelire ekonomik katkılarına tanıma ve takdir etme eğilimi yönünde değişmektedir. Değişen toplumlarda ev içinde etkin olan kadınlar aynı zamanda iş gücünün önemli bir parçası olarak da kabul edilirler (Attanapola, 2004: 2302-2303). Cinsiyete göre son derece farklılaşmış geleneksel erişkin rollerinin yavaş yavaş değişmesi, kadınların yaygın olarak iş piyasasına girmesini ve sonrasında kazanç potansiyellerinde bir artış olmasını kolaylaştırmaktadır (Lye ve Biblarz, 1993: 159). Böylece kadının iş hayatına atılarak para kazanma işlevine katılmasıyla geleneksel aile düzeninin bir sonucu olan kadın-erkek rolleri yerini paylaşmaya ve eşitliğe dayalı cinsiyet rolleri anlayışına bırakmaktadır (Fortin, 2005: 419).

Toplumsal cinsiyetin kazanılmasına açıklık getirmeye çalışan çeşitli kuramlar vardır. Bu kısımda cinsiyetler arasındaki farklılıkları açıklayan kuramlara yer verilmiştir:

Psikanalitik Kuram; Freud'un görüşlerine dayanan psikanalitik yaklaşım, toplumsal cinsiyetin gelişimine ilişkin olarak getirilen ilk kuramsal açıklamalardan biridir. Freud'un toplumsal cinsiyetin oluşmasına ilişkin kuramı, libido (cinsel ilgi) kavramlaştırmasına dayanır. Libido; biyolojik ve toplumsal cinsiyeti organize eden, biyolojik temeli olan cinsel enerjidir (Dökmen, 2010: 42). Kurama göre, çocuklar cinsel kimlik gelişimi döneminde, takriben dört ila beş yaşları civarında- erkek çocukları kimliğini belirlemede babasının rollerinden yararlanarak, babası gibi olmayı seçer ve babasının sergilediği cinsiyet rolü davranışlarını benimser (Frieze ve vd., 1978: 98; Giddens, 2008: 212). Kız çocukları ise yine bu dönemlerde çocuk doğurma arzusu geliştirir ve annelerinin cinsiyet rolü davranışını benimsemeye başlar (Bandura ve Bussey, 1999: 3; Frieze vd., 1978: 98; Giddens, 2008: 212).

Sosyal Öğrenme Kuramı: Bu kuram, cinsiyetin sosyalleştirilmesinin açıklanmasında çevrenin önemine vurgu yaparak, cinsiyet rolü gelişiminin bireyde doğuştan değil, yerel kurallar ve toplumsal baskı sonucu ortaya çıktığı varsayımına dayanır (Andersen, 2003: 46; Durkin, 1995: 174). Kurama göre bir çocuk model alma, taklit ve pekiştirme yoluyla toplumsal cinsiyet rolünü ve kimliğini oluşturur (Lips, 1988: 43). Model alma süreci, modelin gözlemlenmesine, dinlenmesine ve toplumsal cinsiyet rolünü nasıl yaptığının irdelenmesine dayanır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2008: 192). Bu kurama göre sosyal normlara uyumun durumuna göre toplum tarafından bireye ödül/ceza uygulanır. Bu durumun sonucu olarak erkekler genellikle daha erkeksi, kızlar ise daha kadınsı olmayı öğrenir (Lips, 1988: 43). Bu bakış açısına göre, kız çocuğu toplumsal cinsiyet rolünü kazanırken anneyi, erkek çocuğu ise babayı model alır.

Bilişsel Gelişim Kuramı: Kohlberg tarafından geliştirilen bilişsel gelişim kuramına göre toplumsal cinsiyet, çocuk belirli bir bilişsel gelişim düzeyine ulaştığı anda öğrenilmeye başlar (Lips, 1988: 46). Kohlberg'e göre, çocuklar cinsiyet rolünü edinme sürecinde üç ana bilişsel dönemden geçerler. Bunlar; cinsiyeti etiketleme, cinsiyetin kararlılığı ve cinsiyetin değişmezliğinin öğrenildiği dönemlerdir. Kohlberg cinsiyeti etiketleme döneminin 2-3,5 yaş aralığında, cinsiyet kararlılığı döneminin 3,5-4,5 yaş aralığında ve cinsiyetin değişmezliği döneminin de 4,5-7 yaş aralığında yaşandığından bahsetmiş ve çocukların, fiziksel görünüş, kıyafetler ya da etkinlikler değişse bile cinsiyetin değişmezliğini bu son gelişim döneminde kesin bir şekilde öğrendiğini belirtmiştir (Frieze vd., 1978: 125; Bandura ve Bussey, 1999: 4).

Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı: Şema, ilişkiler ağının bireyin algısını organize ettiği ve yönettiği bilişsel bir yapıdır. Çocuklar kendi cinsiyetine atfedilenleri toplumsal cinsiyet şemasından öğrenir. Bu duruma göre çocuklar, kızları zayıf, erkekleri güçlü olarak algılayarak, bir kızın güçlü, bir erkeğin ise zayıf olabileceğinin farkına varmazlar (Bem, 1981: 355; Bem, 1985:184). Toplumsal cinsiyet şeması, kadın ve erkek özelliklerinin öğrenilmesinde ve bilginin işlenmesinde bir çerçeve işlevi görür. Farklı kültürlerde büyüyen çocuklar, kadın ve erkek arasındaki ayrımı, nesnelere ve olaylar hakkındaki bilgileri algıladıkları cinsiyet çağrışımlarına göre işlemeyi öğrenirler (Dökmen, 2010: 69).

Sosyal Rol Kuramı: Rol kuramı, cinsiyet rolleri olarak tanımlanan toplumsal cinsiyet sınıflamasının toplumsal yapısıyla ve bu rollerin nasıl öğrenilip benimsendiğinin analiziyle ilgilenir (West ve Zimmerman, 1987: 128). Sosyal rol kuramına göre, insan davranışındaki cinsiyet farklılıklarının kökenleri çoğunlukla, kadın ve erkeklerin toplumsal yapı içerisindeki cinsiyetlerine göre farklılık gösteren farklı sosyal rollerine dayanır. Kurama göre, farklı cinsiyet davranışlarının altında yatan neden, kadın ve erkeklerin farklı sosyal rollere sahip oldukları

kalıpyargıdır (Eagly ve Wood, 1999: 408). Diğer sosyal kalıpyargılar gibi cinsiyet kalıpyargıları da insanların günlük hayatta ne yaptıklarına ilişkin gözlemleri yansıtır (Eagly ve Steffen, 1984: 735).

Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol algılarını ve tutumlarını belirlemeye yönelik çok sayıda araştırma yapıldığı belirlenmiştir (Frieze vd., 2003; Pınar vd., 2008; Zeyneloğlu 2008; Vefikuluçay vd., 2009; Tomoko, 2013; Öngen ve Aytaç, 2013; Hajnalka, 2014; Düşmez, 2016; Dinç ve Çalışkan, 2016). Öngen ve Aytaç (2013) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi ile ilgili yapmış oldukları çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla, kadın ve erkeğin toplum içinde eşitlikçi role sahip olduğu yönünde bir tutuma sahip oldukları, erkeklerin ise daha gelenekçi tutum içinde olduklarını tespit etmişlerdir. Düşmez'in (2016) "çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının incelenmesi" isimli çalışmasının sonuçları çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerinde babanın eğitim durumundan ziyade annenin eğitim durumunun daha etkili olduğunu göstermektedir. Vefikuluçay vd.'nin (2009) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirledikleri araştırma sonucunda, çalışma yaşamı ve evlilik yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel görüşlere sahip oldukları, toplumsal yaşam ve aile yaşamı ile ilgili önermelerde ise kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Frieze vd.'nin (2003) üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolü tutumlarını belirlemek için yapmış oldukları araştırma sonuçları erkeklerin eşitlikçi rolleri kadınlara göre daha az algıladıklarını göstermektedir. Ayrıca erkek öğrencilerin, kadın ve erkeklerin cinsiyetlerine uygun roller sergilemeleri gerektiğine dair tutumları ön plandadır. Dinç ve Çalışkan'ın (2016) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarını belirledikleri çalışma sonucunda kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin erkek öğrencilerden daha fazla, eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Hajnalka'nın (2014) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını belirlemek için yapmış olduğu araştırma sonucu öğrencilerin çoğunun geleneksel toplumsal cinsiyet tutumlarına sahip olduklarını göstermekte; ancak kadınlar kendilerini erkek öğrencilere göre daha çok modern toplumsal cinsiyet rolü tutumlarına sahip olmakla tanımlamaktadırlar.

3.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde birinci sınıfta okuyan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik nitelikleri belirlemektir. Toplumsal cinsiyet algısının demografik özellikler tarafından etkilendiği varsayımıyla bu çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını ölçmek amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma verileri anket yöntemi ile bizzat araştırmacılar tarafından yüz yüze yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Toplanan veriler MS Excel ve SPSS 22.0 programlarına yüklenerek analiz edilmiş olup analiz işlemlerinde öncelikle ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's Alpha testi yapılmış ardından demografik niteliklerle ilgili frekans dağılımları hesaplanmış ve son olarak demografik niteliklerin toplumsal cinsiyet ve onun alt boyutları üzerindeki etkisini açıklamak için çok yönlü regresyon analizi uygulanmıştır. Analizler 0,001 anlamlılık seviyesinde yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Anakütlesi ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde birinci sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu bağlamda İnönü Üniversitesi İİBF Öğrenci İşleri'nden 2016-2017 eğitim-öğretim yılında kayıt yaptıran öğrenci sayısının 1130 kişi olduğu öğrenilmiş olup bu sayı araştırmanın ana kütesini temsil etmektedir. Büyüköztürk vd.'ye (2011) göre; 1200 kişiden oluşan bir evren için sapma miktarı .05 olduğunda örneklemin büyüklüğü 291 kişiden oluşmakta ve böylece bu araştırmanın örneklem büyüklüğünü oluşturan 676 kişi anakütleyi temsil etmekte ve örneklem anakütlenin yaklaşık % 60'ını oluşturmaktadır.

3.4. Kullanılan Ölçek

Araştırmada veri toplama aracı olarak 5'li likert ölçeğine göre hazırlanmış "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" ve demografik niteliklerle ilgili soruların yer aldığı bir anket formu kullanılmıştır. Bu ölçek ($\alpha=0.92$) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi için Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 38 madde ve beş alt boyut (eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilik cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü) içermektedir. Bu ölçek, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin; 'tamamen katılıyorum= 5'den 'kesinlikle katılmıyorum= 1' şeklinde puanlandırılmıştır. Çalışmada güvenilirlik analizi sonucunda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin

güvenilirliği $\alpha=0.703$ olarak saptanmıştır. Bu çalışmada α değerinin 0,70'den büyük olması çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği'ne ait alt boyutlarının güvenilirliğini ifade eden α değerleri ise; eşitlikçi cinsiyet rolü için $\alpha= 0.771$, kadın cinsiyet rolü için $\alpha =0.60$, evlilik cinsiyet rolü için $\alpha= 0.771$, geleneksel cinsiyet rolü için $\alpha= 0.623$, erkek cinsiyet rolü için $\alpha= 0.608$ olarak saptanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına ait aritmetik ortalamalar; toplumsal cinsiyet rolü için 2.86, eşitlikçi cinsiyet rolü için 4.12, kadın cinsiyet rolü için 3.13, evlilik cinsiyet rolü için 2.09, geleneksel cinsiyet rolü için 2.72 ve erkek cinsiyet rolü için 2.06 olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre toplumsal cinsiyet rolü ekseninde öğrenciler tarafından en çok benimsenen tutum eşitlikçi cinsiyet rolü olarak belirlenmiştir.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri ve Bulguları

Çalışmanın amacı doğrultusunda altı temel hipotez belirlenmiştir:

H1: Demografik nitelikler öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

H2: Demografik nitelikler öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

H3: Demografik nitelikler öğrencilerin kadın cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

H4: Demografik nitelikler öğrencilerin evlilik cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

H5: Demografik nitelikler öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

H6: Demografik nitelikler öğrencilerin erkek cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir.

Araştırmada toplumsal cinsiyet algıları ile birlikte onun alt boyutları olan eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilik cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünü etkileyen demografik nitelikler belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcıların demografik niteliklerine ilişkin frekans dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Nitelikleri İçin Frekans Dağılımları

Cinsiyet	N	Yüzde	Aile Tipi	N	Yüzde
Kız	400	59,2	Çekirdek aile	506	74,9
Erkek	276	40,8	Geniş aile	170	25,1
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Anne Mesleği	N	%	Baba Eğitimi	N	Yüzde
Ev Hanımı	554	82,0	Eğitimsiz	30	4,5
Çalışıyor	50	7,4	İlköğretim	330	48,8
Belirtilmeyen	72	10,6	Lise ve üstü	316	46,7
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Ebeveynlerin Evlenme Biçimleri	N	Yüzde	Şuanda Yaşanan Yer	N	Yüzde
Birbirini tanımadan görücü usulüyle	240	35,5	Yurtta	235	34,8
Görücü usulüyle tanışarak	277	41,0	Aile ile birlikte	361	53,4
Tanışıp anlaşarak	159	23,5	Aileden uzak evde	80	11,8
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Genel Not Ortalaması	N	Yüzde	Baba Mesleği	N	Yüzde
0-1,5 Arası	62	9,2	Emekli	128	18,9
1.6-2 Arası	128	18,9	Serbest meslek	161	23,8
2.1-2.5 Arası	154	22,8	Çiftçi	61	9,0
2.6-3 Arası	189	28,0	Memur	87	12,9
3.1 ve üzeri	89	13,1	İşçi	94	13,9
Belirtilmeyen	54	8,0	Ticaret	68	10,1
			Belirtilmeyen	77	11,4
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Anne Eğitimi	N	Yüzde	Ebeveynlerin Nikah Şekli	N	Yüzde
Eğitimsiz	95	14,1	Resmi ve imam nikahı ile birlikte	576	85,2
İlköğretim	403	59,6	Resmi nikah ile	87	12,9
Lise ve Üstü	178	26,3	İmam nikahı ile	13	1,9
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Kardeş Sayısı	N	Yüzde	Aile Geliri	N	Yüzde
Tek çocuğum	18	2,7	Belirtilmeyen	112	16,6
2 kardeşiz	132	19,5	0-1.600 TL arası	228	33,7
3 kardeşiz	212	31,4	1.601-3.200 TL arası	209	30,9
4 kardeşiz	142	21,0	3.201 ve üzeri	127	18,8
5 ya da daha fazla	172	25,4			
Toplam	676	100,0	Toplam	676	100,0
Yetişilen Yer	N	Yüzde			
Köy ve kasaba	142	21,0			
İlçe	133	19,7			
İl	401	59,3			
Toplam	676	100,0			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %59,2’si kız, annelerin %82’si ev hanımı, ailelerin %74,9’u çekirdek aile olup öğrencilerin %53,4’ü aileleriyle birlikte yaşamaktadır.

Demografik niteliklerin toplumsal cinsiyet üzerindeki etkisine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyetin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2.609	.132		19.771	.000		
Genel not ortalaması	-.008	.010	-.030	-.835	.404	-.023	-.032
Cinsiyet	.244	.029	.315	8.444	.000	.328	.312
Anne Eğitimi	-.023	.026	-.038	-.881	.378	-.042	-.034
Baba Eğitimi	.033	.027	.051	1.218	.224	.000	.047
Anne Mesleği	-.048	.023	-.081	-2.086	.037	-.042	-.081
Baba Mesleği	.003	.001	.096	2.442	.015	.066	.094
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.058	.019	-.115	-3.080	.002	-.128	-.119
Ebeveynlerin Nikah Şekli	-.003	.033	-.003	-.088	.930	.022	-.003
Aile Tipi	.065	.032	.078	2.070	.039	.090	.080
Kardeş Sayısı	-.010	.014	-.029	-.710	.478	-.009	-.028
Yetişilen Yer	-.004	.018	-.010	-.246	.806	-.035	-.010
Şuanda Yaşanan Yer	.016	.022	.027	.712	.477	.099	.028
Aile Geliri	-.005	.015	-.013	-.353	.725	.002	-.014
R= .375		R ² = .140		F (13, 662)= 8.313		P= .000	

Toplumsal cinsiyet üzerinde etkili olduğu düşünülen; öğrencilerin genel not ortalaması, cinsiyeti, anne eğitimi, baba eğitimi, anne mesleği, baba mesleği, ebeveynlerin evlenme biçimleri, ebeveynlerin nikah şekilleri, aile tipi, kardeş sayısı, yetişilen yer, şuanda yaşanan yer ve aile geliri değişkenlerinin toplumsal cinsiyeti ne şekilde yordadıklarını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyet anlamlı bir ilişki ($R = .375$, $R^2 = .140$, $F(13, 662) = 8.313$) sergilemişlerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden cinsiyet ($p = .000 < .001$, $\beta = .315$), ebeveynlerin evlenme biçimleri ($p = .002 < .01$, $\beta = -.115$), baba mesleği ($p = .015 < .05$, $\beta = .096$), anne mesleği ($p = .037 < .05$, $\beta = -.081$) ve aile tipi ($p = .039 < .05$, $\beta = .078$) değişkenlerinin toplumsal cinsiyet üzerinde anlamlı yordayıcı oldukları görülmektedir. Ayrıca bu sıralama standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin toplumsal cinsiyetteki görece önem sırasını göstermektedir. Yordayıcı değişkenlerle toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkilere bakıldığında, cinsiyet ile olan ikili ilişkide $r = .328$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .312$; ebeveynlerin evlenme biçimleri ile olan ikili ilişkide $r = -.128$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = -.119$; baba mesleği ile olan ikili ilişkide $r = .066$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .094$ düzeyinde; anne mesleği ile olan ikili ilişkide $r = -.42$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = -.081$ düzeyinde olup; son olarak aile tipi ile olan ikili ilişkide $r = .90$ iken, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .080$ düzeyindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, toplumsal cinsiyeti yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Toplumsal cinsiyet= (2.609) – (.008 x genel not ortalaması) + (.244 x cinsiyet) – (.023 x anne eğitimi) + (.033 x baba eğitimi) – (.048 x anne mesleği) + (.003 x baba mesleği) – (.058 x ebeveynlerin evlenme biçimleri) – (.003 x ebeveynlerin nikah şekli) + (.065 x aile tipi) – (.010 x kardeş sayısı) – (.004 x yetişilen yer) + (.016 x şuanda yaşanan yer) – (.005 x aile geliri).

Çoklu regresyon analizi sonucu elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; toplumsal cinsiyet konusundaki farklılıkların temelini bireylerin biyolojik cinsiyetinden kaynaklı olarak ortaya çıktığını söylemek yanlış olmaz. Ebeveynlerin evlenme biçimi ve aile tipi, genelde kültür özelinde ise aile kültürü ve yaşantısı ile alakalıdır. Geniş aileler daha çok geleneksel kültürle ve kolektivizm ile ilişkilendirilirken, çekirdek aile daha çok modern kültürle ve bireysellik ile ilişkilendirilebilir. Nitekim Düşmez'in (2016) yaptığı çalışmada da bu durumu

desteklemektedir. Bu araştırma sonucuna göre öğrencilerin sahip oldukları aile tipi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı ilişki bulunduğu, aile tipi bakımından öğrencilerin çekirdek ailesi olması ile toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutlarından kadın cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutum sergilemeleri arasında pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet algısı kültürel olarak değişiklik gösterir. Evlenme biçimi de sahip olunan kültürün bir yansımasıdır. Yapılan meslekler insanların geçim kaynağını oluşturduğu gibi, meslek yaşamı da insanların sosyalleşmesine ve sosyal öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sunar. Anne ve baba mesleği bu açıdan bakıldığında meslek yaşamıyla ebeveynlerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet algılarını şekillendirmede etkili olduğu söylenebilir.

Eşitlikçi cinsiyet rolleri algısını etkileyen demografik niteliklere ilişkin için çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Toplumsal Cinsiyetin Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	5.187	.256		20.230	.000		
Genel not ortalaması	.032	.019	.059	1.636	.102	.043	.063
Cinsiyet	-.494	.056	-.326	-8.789	.000	-.353	-.323
Anne Eğitimi	.017	.051	.014	.329	.743	.012	.013
Baba Eğitimi	-.061	.053	-.048	-1.155	.249	-.028	-.045
Anne Mesleği	-.041	.045	-.035	-.913	.361	-.035	-.035
Baba Mesleği	.000	.003	-.004	-.113	.910	-.012	-.004
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.005	.036	-.005	-.128	.898	.004	-.005
Ebeveynlerin Nikah Şekli	-.068	.064	-.039	-1.063	.288	-.074	-.041
Aile Tipi	.001	.061	.000	.011	.991	-.036	.000
Kardeş Sayısı	-.030	.026	-.046	-1.129	.259	-.020	-.044
Yetişilen Yer	.048	.035	.052	1.347	.178	.070	.052
Şuanda Yaşanan Yer	-.143	.043	-.123	-3.309	.001	-.199	-.128
Aile Geliri	.011	.028	.014	.371	.711	.002	.014
R= .390		R ² = .152		F (13, 662)= 9.150		P= .000	

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyetin eşitlikçi cinsiyet rolü boyutu anlamlı bir ilişki ($R = .390$, $R^2 = .152$, $F(13, 662) = 9.150$, $p < .001$) sergilemişlerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden sadece cinsiyet ($p = .000 < .001$, $\beta = -.326$) ve şuanda yaşanan yer ($p = .001 < .01$, $\beta = -.123$) değişkenlerinin eşitlikçi cinsiyet rolü üzerinde anlamlı yordayıcı oldukları görülmektedir. Ayrıca bu sıralama standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin eşitlikçi cinsiyet rolü üzerindeki göreceli önem sırasını göstermektedir. Yordayıcı değişkenlerle eşitlikçi cinsiyet rolü arasındaki ilişkilere bakıldığında, cinsiyet ile olan ikili ilişkide $r = -.353$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = -.323$ ve şuanda yaşanan yer ile olan ikili ilişkide $r = -.199$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = -.128$ düzeyindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, eşitlikçi cinsiyet rolünü yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Eşitlikçi cinsiyet rolü= (5.187) + (.032 x genel not ortalaması) – (.494 x cinsiyet) + (.017 x anne eğitimi) – (.061 x baba eğitimi) – (.041 x anne mesleği) + (.000 x baba mesleği) – (.005 x ebeveynlerin evlenme biçimleri) – (.068 x ebeveynlerin nikah şekli) + (.001 x aile tipi) – (.030 x kardeş sayısı) + (.048 x yetişilen yer) – (.143 x şuanda yaşanan yer) + (.011 x aile geliri).

Biyolojik cinsiyetin (kadın veya erkek olmanın) eşitlikçi cinsiyet rolü üzerinde negatif yönlü etkisinin bulunması, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet rollerini daha fazla benimsedikleri sonucunu göstermektedir. Öğrenciler genellikle üniversite yaşamlarında ailelerinden ayrılarak ya arkadaşlarıyla evde ya da yurt ortamında yaşamaya başlarlar. Öğrenciler aile ortamında yaşadıklarında genellikle geleneksel cinsiyet rollerine yakın eğilimler sergilerken, yurttan veya aile ortamından uzaklaştıkça eşitlikçi cinsiyet rollerini benimseme eğilimlerinin arttığı söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin aile kültürü içerisinde öğrendikleri geleneksel cinsiyet algısının yeni yaşam alanındaki yeni sosyal ilişkiler ve sosyal öğrenmeler ile değişikliğe uğradığı söylenebilir.

Kadın cinsiyet rolleri algısını etkileyen demografik niteliklere ilişkin için çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Toplumsal Cinsiyetin Kadın Cinsiyet Rolü Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	3.126	.192		16.260	.000		
Genel not ortalaması	-.011	.015	-.028	-.721	.471	-.032	-.028
Cinsiyet	.068	.042	.065	1.626	.105	.067	.063
Anne Eğitimi	-.002	.038	-.002	-.044	.965	.021	-.002
Baba Eğitimi	.040	.040	.044	.995	.320	.038	.039
Anne Mesleği	-.028	.033	-.035	-.828	.408	-.008	-.032
Baba Mesleği	.003	.002	.063	1.506	.133	.049	.058
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.026	.027	-.037	-.938	.349	-.033	-.036
Ebeveynlerin Nikah Şekli	-.020	.048	-.016	-.415	.678	-.005	-.016
Aile Tipi	.046	.046	.041	1.007	.314	.025	.039
Kardeş Sayısı	-.027	.020	-.059	-1.358	.175	-.055	-.053
Yetişilen Yer	-.007	.027	-.011	-.266	.790	.002	-.010
Şuanda Yaşanan Yer	-.003	.032	-.004	-.103	.918	.016	-.004
Aile Geliri	-.004	.021	-.007	-.186	.853	.006	-.007
R= .125		R ² = .016		F (13, 662)= .812		P= .648>.05	

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyetin kadın cinsiyet rolü boyutu arasında anlamlı bir ilişki ($R = .125$, $R^2 = .016$) saptanmamıştır ($F(13, 662) = .812$, $p > .05$). Bu bağlamda, hem kız hem de erkek öğrencilerin kadın cinsiyet rolü algısından uzak oldukları söylenebilir ve eşitlikçi cinsiyet rolünün var olabilmesinin bir ön koşulu olarak açıklanabilir. Bu durum kız öğrencilerin kadın cinsiyet rolü ile ilgili kalıp yargılardan uzaklaşma isteğinin bir göstergesi olabilir. Nitekim mevcut çalışmalar da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet rolünü daha fazla benimsediklerini göstermektedir (Vefikuluçay vd., 2009; Frieze vd., 2003; Öngen ve Aytaç, 2013; Seçgin ve Tural, 2011).

Evlilik cinsiyet rolleri algısını etkileyen demografik niteliklere ilişkin için çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Toplumsal Cinsiyetin Evlilik Cinsiyet Rolü Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	1.062	.221		4.806	.000		
Genel not ortalaması	-.034	.017	-.072	-2.042	.042	-.058	-.079
Cinsiyet	.507	.048	.380	10.469	.000	.401	.377
Anne Eğitimi	-.007	.044	-.007	-.164	.870	-.004	-.006
Baba Eğitimi	.083	.046	.073	1.812	.070	.043	.070
Anne Mesleği	-.007	.038	-.007	-.184	.854	.007	-.007
Baba Mesleği	.002	.002	.038	.990	.323	.034	.038
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.058	.031	-.067	-1.853	.064	-.071	-.072
Ebeveynlerin Nikah Şekli	.086	.055	.055	1.552	.121	.089	.060
Aile Tipi	.067	.053	.046	1.268	.205	.076	.049
Kardeş Sayısı	.019	.023	.033	.842	.400	.009	.033
Yetişilen Yer	-.026	.031	-.032	-.841	.401	-.049	-.033
Şuanda Yaşanan Yer	.077	.037	.075	2.062	.040	.171	.080
Aile Geliri	.007	.024	.010	.267	.789	.031	.010
R= .435		R ² = .189		F (13, 662)= 11.873		P= .000	

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyetin evlilik cinsiyet rolü boyutu anlamlı bir ilişki ($R = .435$, $R^2 = .189$, $F(13, 662) = 11.873$, $p < .001$) sergilemişlerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden cinsiyet ($p = .000 < .001$, $\beta = .380$), şuanda yaşanan yer ($p = .040 < .05$, $\beta = .075$) ve genel not ortalaması ($p < .05$, $\beta = -.072$) değişkenlerinin evlilik cinsiyet rolü üzerinde anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Ayrıca bu sıralama standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin evlilik cinsiyet rolü üzerindeki görece önem sırasını göstermektedir. Yordayıcı değişkenlerle evlilik cinsiyet rolü arasındaki ilişkilere bakıldığında, cinsiyet ile olan ikili ilişkide $r = .401$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .377$; şuanda yaşanan yer ile olan ikili ilişkide $r = .171$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .080$; son olarak genel not ortalaması ile olan ikili ilişkide $r = -.058$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde $r = -.079$ düzeyindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, evlilik cinsiyet rolünü yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

$$\text{Evlilik cinsiyet rolü} = (1.062) - (.034 \times \text{genel not ortalaması}) + (.507 \times \text{cinsiyet}) - (.007 \times \text{anne eğitimi}) + (.083 \times \text{baba eğitimi}) - (.007 \times \text{anne mesleği}) + (.002 \times \text{baba mesleği}) - (.058 \times \text{ebeveynlerin evlenme biçimleri}) + (.086 \times \text{ebeveynlerin nikâh şekli}) + (.067 \times \text{aile tipi}) + (.019 \times \text{kardeş sayısı}) - (.026 \times \text{yetişilen yer}) + (.077 \times \text{şu anda yaşanan yer}) + (.007 \times \text{aile geliri}).$$

Biyolojik cinsiyetin evlilik cinsiyet rolü üzerinde etkisinin çıkması beklenen bir bulgudur. Çünkü her ne kadar cinsiyet rollerinde eşitlikçi cinsiyet rolüne doğru bir eğilim olsa da, insanoğlunun yaratılış gereği hem erkek hem de kız öğrencilerin evlilik gereği cinsiyetlerinin gerektirdiği rolleri oynama eğiliminde oldukları ve kültürümüzün de bu durumu desteklediği söylenebilir. Yaşanılan yer ile evlilik cinsiyet rolü pozitif yönlü bir ilişki sergilemektedir. Genel not ortalaması ile evlilik cinsiyet rolü arasında ortaya çıkan ters yönlü ilişki eğitim-öğretime yönelen öğrencilerin evlilik cinsiyet rolünden uzaklaştığı ve eşitlikçi cinsiyet rolüne yaklaştığı şeklinde yorumlanabilir.

Geleneksel cinsiyet rolleri algısını etkileyen demografik niteliklere ilişkin için çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Toplumsal Cinsiyetin Geleneksel Cinsiyet Rolü Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2.273	.251		9.052	.000		
Genel not ortalaması	-.002	.019	-.003	-.084	.933	.013	-.003
Cinsiyet	.597	.055	.390	10.863	.000	.402	.389
Anne Eğitimi	-.075	.050	-.062	-1.493	.136	-.108	-.058
Baba Eğitimi	-.003	.052	-.002	-.049	.961	-.079	-.002
Anne Mesleği	-.078	.044	-.067	-1.781	.075	-.034	-.069
Baba Mesleği	.005	.002	.080	2.120	.034	.060	.082
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.129	.036	-.130	-3.621	.000	-.167	-.139
Ebeveynlerin Nikah Şekli	-.064	.063	-.036	-1.015	.311	-.012	-.039
Aile Tipi	.105	.060	.063	1.748	.081	.098	.068
Kardeş Sayısı	.004	.026	.006	.146	.884	.050	.006
Yetişilen Yer	-.021	.035	-.023	-.617	.538	-.080	-.024
Şuanda Yaşanan Yer	.041	.042	.035	.973	.331	.109	.038
Aile Geliri	-.011	.028	-.014	-.381	.703	-.017	-.015
R= .453		R ² = .205		F (13, 662)= 13.156		P= .000	

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyetin geleneksel cinsiyet rolü boyutu anlamlı bir ilişki ($R = .453$, $R^2 = .205$, $F(13, 662) = 13.156$, $p < .001$) sergilemişlerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden cinsiyet ($p = .000 < .001$, $\beta = .390$), ebeveynlerin evlenme biçimleri ($p = .000 < .001$, $\beta = -.130$) ve baba mesleği ($p = .034 < .05$, $\beta = .080$) değişkenlerinin geleneksel cinsiyet rolü üzerinde anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Ayrıca bu sıralama standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin geleneksel cinsiyet rolü üzerindeki görece önem sırasını göstermektedir. Yordayıcı değişkenlerle geleneksel cinsiyet rolü arasındaki ilişkilere bakıldığında, cinsiyet ile olan ikili ilişkide $r = .402$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .389$; ebeveynlerin evlenme biçimleri ile olan ikili ilişkide $r = -.167$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = -.139$; son olarak baba mesleği ile olan ikili ilişkide $r = .060$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde $r = .082$ düzeyindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, geleneksel cinsiyet rolünü yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Geleneksel cinsiyet rolü = $(2.273) - (.002 \times \text{genel not ortalaması}) + (.597 \times \text{cinsiyet}) - (.075 \times \text{anne eğitimi}) - (.003 \times \text{baba eğitimi}) - (.078 \times \text{anne mesleği}) + (.005 \times \text{baba mesleği}) - (.129 \times \text{ebeveynlerin evlenme biçimleri}) - (.064 \times \text{ebeveynlerin nikah şekli}) + (.105 \times \text{aile tipi}) + (.004 \times \text{kardeş sayısı}) - (.021 \times \text{yetişilen yer}) + (.041 \times \text{şuanda yaşanan yer}) - (.011 \times \text{aile geliri})$.

Toplumsal cinsiyetin alt boyutlarından biri olan geleneksel cinsiyet rolü algısı ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü açısından anlamlı bulunan cinsiyet, ebeveynlerin evlenme biçimleri ve baba mesleği şeklinde üç yordayıcı tespit edilmiştir. Biyolojik cinsiyet ile geleneksel cinsiyet rolü pozitif yönlü bir ilişki gösterdiği ve erkek öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolünü kız öğrencilere göre daha fazla benimsediği yorumu yapılabilir. Ebeveynlerin evlenme biçimine ve baba mesleğine bakılarak öğrencilerin aile kültürünü ve bu kültürün geleneksel cinsiyet rolü üzerindeki etkisini yansıttığı söylenebilir. Zira daha önce yapılan çalışmalar erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre geleneksel cinsiyet rolünü daha çok benimsediklerini göstermektedir (Pınar vd., 2008, Hajnalca, 2014, Dinç ve Çalışkan, 2016).

Erkek cinsiyet rolleri algısını etkileyen demografik niteliklere ilişkin için çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Toplumsal Cinsiyetin Erkek Cinsiyet Rolü Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	.990	.268		3.699	.000		
Genel not ortalaması	-.034	.020	-.057	-1.652	.099	-.048	-.064
Cinsiyet	.640	.059	.389	10.922	.000	.418	.391
Anne Eğitimi	-.058	.053	-.044	-1.082	.280	-.020	-.042
Baba Eğitimi	.133	.055	.095	2.391	.017	.052	.093
Anne Mesleği	-.099	.047	-.079	-2.123	.034	-.042	-.082
Baba Mesleği	.007	.003	.096	2.585	.010	.060	.100
Ebeveynlerin Evlenme Biçimi	-.075	.038	-.071	-1.986	.047	-.076	-.077
Ebeveynlerin Nikah Şekli	.070	.067	.036	1.041	.298	.078	.040
Aile Tipi	.122	.064	.068	1.902	.058	.087	.074
Kardeş Sayısı	-.016	.028	-.023	-.584	.559	-.027	-.023
Yetiştirilen Yer	-.020	.037	-.020	-.537	.591	-.039	-.021
Şuanda Yaşanan Yer	.138	.045	.109	3.062	.002	.205	.118
Aile Geliri	-.036	.030	-.043	-1.215	.225	-.015	-.047
R= .468		R ² = .219		F (13, 662)= 14.267		P= .000	

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda demografik değişkenlerle toplumsal cinsiyetin erkek cinsiyet rolü boyutu anlamlı bir ilişki ($R = .468$, $R^2 = .219$, $F(13, 662) = 14.267$, $p < .001$) sergilemişlerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden cinsiyet ($p = .000 < .001$, $\beta = .389$), şuanda yaşanan yer ($p = .002 < .01$, $\beta = .109$), baba mesleği ($p = .010 < .05$, $\beta = .096$), baba eğitimi ($p = .017 < .05$, $\beta = .095$) ve anne mesleği ($p = .034 < .05$, $\beta = -.079$) değişkenlerinin erkek cinsiyet rolü üzerinde anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Ayrıca bu sıralama standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin erkek cinsiyet rolü üzerindeki göreceli önem sırasını göstermektedir. Yordayıcı değişkenlerle erkek cinsiyet rolü arasındaki ilişkilere bakıldığında, cinsiyet ile olan ikili ilişkide $r = .418$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .391$; şuanda yaşanan yer ile olan ikili ilişkide $r = .205$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde kısmi ilişkide $r = .118$; baba mesleği ile olan ikili ilişkide $r = .060$, diğer yordayıcı ilişkide $r = .100$; baba eğitimi ile olan ikili ilişkide $r = .052$, diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde $r = .093$; son olarak anne mesleği ile olan ikili ilişkide $r = -.042$ iken diğer yordayıcı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde $r = -.082$ düzeyindedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, erkek cinsiyet rolünü yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Erkek cinsiyet rolü= (.990) – (.034 x genel not ortalaması) + (.640 x cinsiyet) – (.058 x anne eğitimi) + (.133 x baba eğitimi) – (.099 x anne mesleği) + (.007 x baba mesleği) – (.075 x ebeveynlerin evlenme biçimleri) + (.070 x ebeveynlerin nikah şekli) + (.122 x aile tipi) – (.016 x kardeş sayısı) – (.020 x yetiştirilen yer) + (.138 x şuanda yaşanan yer) – (.036 x aile geliri).

Biyolojik cinsiyet ile erkek cinsiyet rolünün pozitif yönlü bir ilişki gösterdiği ve erkek öğrencilerin erkek cinsiyet rolünü kız öğrencilere göre daha fazla benimsediği yorumu yapılabilir. Babanın eğitimi ve baba mesleği babanın gelir durumunu etkilediği söylenebilir. Aile ortamlarında erkek cinsiyet rolünü çocuklar babalarını gözlemleyerek öğrenir. Bu bağlamda öğrencilerin erkek cinsiyet rolü algısına etki eden etmenler arasında babaya ait meslek ve eğitim durumu sayılabilir. Yapılan anket araştırması sonucuna göre öğrencilerin %82’sinin annesi ev hanımıdır. Bu orana bakıldığında anne mesleğinin erkek cinsiyet rolünü desteklediğinden bahsedilebilir.

4. SONUÇ

Cinsiyet sınıflaması yeryüzünde bulunan bütün insanları içine alan bir kavram olduğundan cinsiyetle ilgili tartışmalar geçmişten günümüze var ola gelmiştir. Cinsiyet bireylerin biyolojik ve genetik olarak sahip olduğu özellikleri ifade ederken, toplumsal cinsiyet birey doğduktan sonra bireye yüklenen anlam ve beklentileri ifade etmektedir. Bu durumda kadın ve erkek olmak biyolojik cinsiyetin sonucu iken, feminen (kadınsı) ya da maskülen (erkeksi) olmak toplumsal cinsiyetin bir sonucudur. Bu çalışmada cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolleri kavramları ele alınarak, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik değişkenlerin neler olduğu sorusuna cevap aranmıştır.

Toplanan veriler MS Excel ve SPSS 22.0 programlarına yüklenerek analiz edilmiş olup analiz işlemlerinde öncelikle ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's Alpha testi yapılmış ardından demografik niteliklerle ilgili frekans dağılımları hesaplanmış ve son olarak demografik niteliklerin toplumsal cinsiyet ve onun alt boyutları üzerindeki etkisini açıklamak için çok yönlü regresyon analizi uygulanmıştır.

Yapılan çalışmada kurulan tüm modeller anlamlı çıkmıştır. Burada dikkati çeken önemli bir nokta kadın cinsiyet rolüyle ilgili kurulan modelin anlamlı çıkmasına rağmen, demografik niteliklerin tek başlarına kadın cinsiyet rolü üzerinde etkisi olmadığı saptanmıştır. Bu durum öğrencilerin toplumun kendilerine biçtiği rolleri kabullendikleri şeklinde yorumlanabilir.

Toplumsal cinsiyet ve alt boyutlarına bakıldığında, biyolojik cinsiyetin kadın cinsiyet rolü hariç toplumsal cinsiyet ve diğer tüm alt boyutlarda etkili bir unsur olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısında biyolojik cinsiyetin ne denli önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Biyolojik cinsiyetin kadın cinsiyet rolü hariç, diğer alt boyutlarla birlikte evlilik cinsiyet rolü üzerinde de etkisinin çıkması "**H4:Demografik nitelikler öğrencilerin evlilik cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir**" hipotezini doğrulamaktadır.

Demografik değişkenlerden cinsiyet, baba mesleği ve ebeveynlerin evlenme biçimlerinin hem toplumsal cinsiyet rolünde hem de onun alt boyutları olan erkek cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerinde etkileyici unsurlar olması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerinin şekillenmesinde bu değişkenlerin ön plana çıktığını göstermektedir. Bu üç demografik değişkenin erkek cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet rollerinin biçimlenmesine etki ettikleri ve aynı zamanda çalışmanın yapıldığı evrenin toplumsal cinsiyete bakış açısını yansıttığı söylenebilir. Bu sonuçlar "**H1:Demografik nitelikler öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir**", "**H6:Demografik nitelikler öğrencilerin erkek cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir**" ve "**H5:Demografik nitelikler öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir**" hipotezlerini de doğrulamaktadır. Demografik değişkenlere toplumsal cinsiyet algısı ve alt boyutları özelinde bakıldığında, erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolünün toplumsal cinsiyet algısının temelini oluşturduğu söylenebilir. Geleneksel ve erkek cinsiyet rolünün toplumsal cinsiyet rolü üzerinde baskın etkiye sahip olmasının sonucu olarak kadın cinsiyet rolünü tek başına etkileyen anlamlı bir demografik değişkenin olmaması da bu durumun bir sonucu olarak yorumlanabilir.

Demografik değişkenlerden genel not ortalaması sadece eşitlikçi cinsiyet rolünü etkileyen bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum, eğitime önem veren öğrencilerin evlilik cinsiyet rolünden uzaklaştığı şeklinde yorumlanabilir.

Eşitlikçi cinsiyet rollerini etkileyen demografik değişkenlerin sadece biyolojik cinsiyet ve şu anda yaşanan yer değişkenlerinden oluştuğu saptanmış olup, toplumdaki geleneksel cinsiyet rolünden eşitlikçi cinsiyet rolüne geçişte öğrencilerin yaşadıkları yerin belirleyici bir unsur olarak ön plana çıktığı ve öğrencilerin ailelerinden uzaklaştıklarında veya tek başlarına yaşadıklarında eşitlikçi cinsiyet rolünü benimseme eğilimi gösterdikleri söylenebilir. Bu sonuç "**H2: Demografik nitelikler öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolleri üzerinde etkilidir**" hipotezini doğrulamaktadır.

Her alanda yaşanan değişimler ve gelişmeler bağlamında geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerinin ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet rollerinin de değişime uğraması kaçınılmazdır. Kuşkusuz ki bu değişimin gerçekleşmesinde eğitimin büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Bu nedenle bireylerin eğitime daha fazla önem verilebilir. Eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte eğitilmiş ve nitelikli meslek sahibi anne-babaların sayısı artacaktır. Böylece erkek lehine, kadın aleyhine olan toplumsal cinsiyet rolleri eşitlikçi cinsiyet rolüne doğru değişim sergileyecektir.

Öğrencilere eğitim-öğretim esnasında ulusal ve/veya uluslararası kültürel değişim programlarının artırılması eşitlikçi cinsiyet rolüne doğru değişimi hızlandırabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmadan elde edilen bulguların daha önce yapılan araştırma sonuçları ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Daha fazla araştırmanın yapılması ortaya çıkan farklı sonuçların açıklayıcısı olacaktır. Gelecekte konuyla ilgili araştırma sayısının artması toplumsal cinsiyet algısı ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, toplumsal cinsiyet ile ilgili kalıplaşmış yargıların ortadan kaldırılmasına veya en az düzeye indirilmesine katkı sağlayacak ve öğrenciler için daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip olmanın yolunu açacaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, A. (2007). "Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık", Toplum Hekimliği Bülteni, 26(2), 1-9.
- Archer, J. ve Lloyd, B. (2002). Sex and Gender, Cambridge England: Cambridge University Press.
- Andersen, M.L. (2003). Thinking About Women: Sociological Perspectives on Sex and Gender, Boston: Allyn and Bacon.
- Attanapola, C.T. (2004). "Changing Gender Roles And Health Impacts Among Female Workers In Export-Processing Industries In Sri Lanka", Social Science & Medicine, 58, 2301-2312.
- Bandura, A. ve Bussey, K. (1999). "Social Cognitive Theory of Gender Development and Differentiation", Psychological Review, 106, 676-713.
- Bem, S.L. (1981). "Gender Schema Theory: A Cognitive Account of Sex Typing", Psychological Review, 88(4), 354-364.
- Bem, S.L. (1985). Androgyny and Gender Schema Theory: A Conceptual and Empirical Integration, Nebraska Symposium on Motivation.
- Beutel, A.M. ve Marini, M.M. (1995). "Gender and Values", American Sociological Review, 60(3), 436-448.
- Bhasin, K. (2003). Toplumsal Cinsiyet "Bize Yüklenen Roller", K. Ay (Çev.), İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Butler, J. (2012). Cinsiyet Belası, B. Ertür (Çev.), İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstanbul: Pegem Akademi.
- Cornell, R.W. (2016). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Dinç, A. ve Çalışkan, C. (2016). "The Perspectives of University Students on Gender Roles", Journal of Human Sciences, 13(3), 3671- 3683.
- Dökmen, Z. Y. (2010). Toplumsal Cinsiyet, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Deaux, K. (1985). "Sex and Gender", Annual Review of Psychology, 36, 49-81.
- Durkin, K. (1995). Developmental Social Psychology. Britain: Blacwell Puplichers.
- Düşmez, İ. (2016). "Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının İncelenmesi", International Journal of Social Science, 47, 489-509.
- Eagly, A. H. ve Steffen, V.J. (1984). "Gender Stereotypes Stem From the Distribution of Women and Men Into Social Roles", Journal of Personality and Social Psychology, 46(4), 735-754.
- Eagly, A.H. ve Wood, W. (1999). "The Origins of Sex Differences in Human Behavior: Evolved Dispositions Versus Social Roles", American Psychologist, 54(6), 408-423.
- Echabe, A.E. ve Castro, J. L. G. (1999). "The Impact of Context on Gender Social Identities", European Journal of Social Psychology, 29, 287-304.
- Fortin, N.M. ,(2005). "Gender Role Attitudes and the Labour-Market Outcomes of Women Across OECD Countries", Oxford Review of Economic Policy, 21(3), 416-438.
- Frieze, I.H., Parsons, J. E., Johnson, P.B., Ruble, D.N. ve Zellman, G. L. (1978). Women And Sex Roles: A Social Psychological Perspective, America: W.W. Norton and Company.

- Frieze, I.H., Ferligoj, A., Kogovsek, T., Renner, T. ve Horvat, J. (2003). "Gender-Role Attitudes in University Students in the United States, Slovenia, and Croatia", *Psychology of Women Quarterly*, 27(3), 256-261.
- Gianakos, Irene; "Gender Roles and Coping with Work Stress", *Sex Roles*, vol. 42, no. 11/12, (2000), ss: 1059-1079.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Hajnalka, F. (2014). "Gender role attitudes among higher education students in a borderland Central-Eastern European region called 'Partium'", *CEPS Journal*, 4(2), 49-70.
- Holmes, M. (2007). *What is Gender? Sociological Approaches*, Great Britain: SAGE Publications.
- İmamoğlu, O.E. (1991). "Aile İçinde Kadın Erkek Rollerini", *TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları Türk Aile Ansiklopedisi*, 3, 832-835.
- Lips, H.M; (1988). *Sex and Gender*, America: Mayfield Publishing Company.
- Lye, D.N. ve Biblarz, T.J. (1993). "The Effects of Attitudes Toward Family Life and Gender Roles on Marital Satisfaction" *Journal of Family Issues*, 14(2), 157-188.
- Moya, M., Expósito, F. ve Ruiz, J. (2000). "Close Relationships, Gender, and Career Salience", *Sex Roles*, 42(9-10), 825-846.
- Oakley, A. (1987). *Sex, Gender and Society*, England: Gower Publishing Company.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi", *Sosyoloji Konferansları*, 48, 1-18.
- Pınar, G., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2008). "Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda Kalan Gençlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Kalıplarına İlişkin Tutumları", *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15 (1), 47-57.
- Pilcher, J. (2013). "Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Eşitsizlikleri Üzerine Açıklamalar", A. Giddens (Ed.), *Sosyoloji*, içinde (109-119), İstanbul: Say Yayınları.
- Powell, G.N. ve Greenhaus, J. H. (2010). "Sex, Gender, and Decisions At The Family -Work Interface", *Journal of Management*, 36(4), 1011-1039.
- Reeves, H. ve Baden, S. (2000). *Gender and Development: Concepts and Definitions*, BRIDGE (development - gender) Institute of Development Studies, 55: 1-40.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (2008). *Örgütsel Psikoloji*, Bursa: Alfa Aktuel Basım.
- Sakallı, N. (2003). "Cinsiyetçilik: Kadınlara ve Erkeklerle İlişkin Tutumlar ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı", *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1-20.
- Seçgin, F. ve Tural, A. (2011), "Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları", *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(4), 2446-2458.
- Tallichet, S.E. ve Willits, F.K. (1986). "Gender-Role Attitude Change of Young Women: Influential Factors from a Panel Study", *Social Psychology Quarterly*, 49(3), 219-227.
- Tomoko, A. (2013). "Occupational Gender Stereotypes among University Students: Their Relationships with Self-Efficacy and Gender Role Attitudes", *Japanese Association of Industrial Organizational Psychology*, 27(2).
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). "Development and Psychometric Properties Gender Roles Attitude Scale", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.

Vefikuluçay, D.Y., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.

West, C. ve Zimmerman, D. H. (1987). “Doing Gender”, *Gender and Society*, 1(2), 125-151.

Wharton, A. S. (2005). *The Sociology of Gender*, United Kingdom: Blackwell Publishing.